ڦلواڙي

هريڪرشن (ڪان)

ڦلواڙي

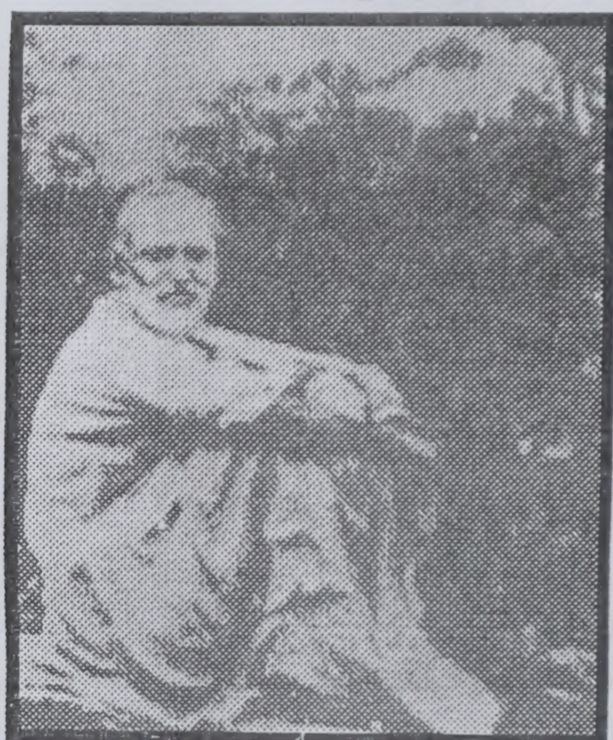
ليکڪ : هريڪرشن 'ڪان'

آگسٽ - 2010

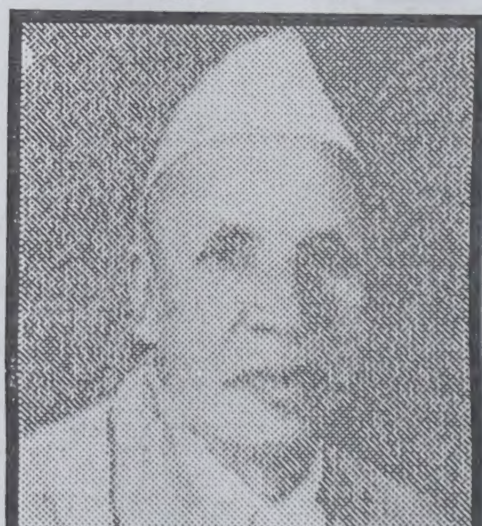
Hari Krishin 'Kan'
OR
Krishin Rupani

Jagdish Bhawan, 31- Marhara Road,Lalbagh,
LUCKNOW - 226001.
Phone: : 0522-3236251

سُتگرو سوامي منگلنات صاحب

بابا سائين

ديوان سيتلداس سلامتراءِ آهوجا

هي پستڪ آءٌ پنهنجي دوست شري آنند آهوجا جي پوروَجن ۽ سندس پتنيءَ جي پوٽر ياد ۾ پيٽ ڪري رهيو آهيان.

- هريڪرشن ’ڪان‘

ڦلواڙيءَ جو راز

هيءَ ڪوتائن جي ڦلواڙي، جيڪا توهانجي هٿن ۾ آهي، اُن جي اُتپتي ڪيئن ۽ ڪڏهن ٿي؟ اُن جي راز کي ڄاڻائڻ مان تمام ضروري ٿو سمجهان.

سنہ ١٩٤٧ع ۾ اَسانجي ڀارت ديش کي آزادي ملي ۽ وَڃڻ وقت انگريزن اَسان سان پنهنجي پراڻي Divide and Rule واري پاليسي نہ ڇڏي يعني ويندي ويندي اَسان جي ڀارت کي ٻن حصن ۾ ورهائي، هڪ جو نالو هندستان ۽ ٻئي کي پاڪستان جو نالو ڏنو. اَسانجي سڄوري سنڌ کي هُنن ٻليءَ جي ٻڪري ٿاهي، پاڪستان جي ناپاڪ هٿن ۾ سونپي ڇڏي. هاڻي پاڪستان ٿهندي ئي، اُتي جي رهندڙن مسلمانن، هندن مٿان ظلم ڪرڻ شروع ڪري ڇڏيا.

اِتفاق سان اُنهن ڏينهن ۾ اَسين هندستان ۾ رهندا هُئاسون، پر اَسان جا ڪافي مِٽ مائٽ اَڃان بہ سنڌ ۾ رَهيل هُئا. ٢٥ آڪٽوبر ١٩٤٧ع تي مونکي هڪ تار آئي تہ مُنهنجو هڪ ويجهو عزيز سخت بيمار آهي ۽ مونکي ياد ڪري رهيو آهي. سو ئي آءٌ يڪدم رات واري گاڏيءَ ۾ سنڌ وَڃڻ لاءِ تيار ٿيس. مان ٥ ڏينهن جي سخت تڪليف کان پوءِ مَس مَس تاريخ ٣٠ اُتي پهتس.

جيتوڻيڪ هونءَ اُتي پهچڻ ۾ صِرف ٻہ ڏينهن لڳندا هُئا پر پاڪستان سرڪار جي حڪومت جي بي اِنتظاميءَ جي ڪري ٥ ڏينهن لڳي ويا. گاڏين کي وچ وچ ۾ اَهڙي سُنسان هنڌ تي بيهاري ڇڏيندا هُئا، جو اُتي کاڌي لاءِ صرف لَئيما ۽ ڀڳڙا مِلندا هُئا ۽ پاڻي نوڙين سان کوه مان ڀري پيئڻو پوندو هُئو.

آخر سُک سان مان حيدرآباد سنڌ، پنهنجي گهر وَڃي پهتس، پر جنهن يار کي ملڻ لاءِ ويو هوس، اُهو تہ اَڳ ۾ ئي ڀڳوان کي پيارو ٿي چُڪو هو. اُتي جي خبرن مان اِهو بہ معلوم ٿيو تہ مُنهنجو دوست، جيڪو اَڳ ۾ ئي بيمار هُئو، اُهو اُتي جي حالتن جو مقابلو نہ ڪري سگهيو ۽ وَڃي سُرڳواس پڌاريو. اُتي جي سرڪاري حڪم موجب، هندن کي سنڌ ڇڏڻ کان پهرين ڪَليڪٽر کان پَرمِٽ وٺڻي پوندي هُئي ۽ اُن کان پوءِ وَڃي

(امڙ)

شريمتي ڪشور بائي سيتلداس آهو

(ڌرمپتني)

شريمتي مِيرا آنند آهوجا

شڪر گذاري

مان پنهنجي دوست شري آنند آهوجا جو تهدل شڪر گذار آهيان. جنهن جي مهرباني سان ئي هن قلوازڙيءَ جي خوشبوءِ وٺڻ جو موقعو توهان ڀائرن ۽ ڀينرن کي ملي رهيو آهي.

هاڻي هن داس جي توهان سڀني کي اِها وينتي آهي تہ مون سان گڏ توهان سڀ مُنهنجي متر جي پوروجن لاءِ ايشور در پرارٿنا ڪندا تہ مالڪ، اُنهن سڀني جي آتما کي سرڳہ ۾ جاءِ ڏين ۽ کين مُڪتي دان جي بخشيش ڪن.

توهانجو ڀاءُ،
هريڪرشن ’ڪان‘

ڳاڏيءَ جي ٽڪيٽ مِلندي هُئي ۽ وري اِهو بہ ضروري نہ هُئو تہ ڳاڏ
۾ وِهڻ جي سيٽ بہ ملي وَڃي. اِن طرح ماڻهن کي ٽي ٽي - چار
ڏينهن لڳاتار اِسٽيشن تي اَچڻو پوندو هُئو ۽ اِهو ئي ڪارڻ هُئو جو منهن
دوست، اِها تڪليف سهي نہ سگهيو ۽ هيڪاري وڏيڪ بيمار ٿي پيو ۽ رَم
رَهيو. هِن حقيقت ۽ اُتي جي هندن جي حالت، جيڪا سَچ مُچ قياس جو
هُئي، ڏسي ڪري، مُنهنجي آتما کي گهائل ڪري ڇڏيو ۽ اِن ط
مونکي هڪ واپاريءَ مان هڪ شاعر ۽ ليکڪ ٺاهي وڌو.

اِن طرح پنهنجي ڊنڊي جي ٽائيم مان ڪُجهہ وقت ڪَڍي، رات
دير تائين، ڪنهن آفيس ۾ ڪم پوڻ تي، اُتي مليل وقت جو فائدو و
يا ڪڏهن ٻاهر مُسافريءَ تي ريل ڳاڏيءَ ۾ هلندي يا بيمار پوڻ
بستري داخل ٿي پوڻ تي بہ سُمهندي سُمهندي، هيل تائين هزارن ۾ م
ڪوتائون، ليکہ ۽ ڪهاڻيون، سنڌيءَ، هنديءَ، اَنگريزيءَ ۽ پنجابيءَ
لکيون آهن ۽ هاڻي تہ هڪ وڏو باغيچو نهي ويو آهي. اُن باغ مان ڪُ
عمدا گُل چونڊي، مون هڪ ننڍڙي ڦلوارڙي تيار ڪئي آهي، جنهن ۾
گلن جو گلدستو آهي، جو توهان سنڌي ڀائرن ۽ ڀينرن جي هٿن ۾ آه

مونکي پورڻ وشواس آهي تہ مُنهنجا ڀائر ۽ ڀينرون، هن ڦلوارڙيءَ ج
خوشبوءِ وٺي ضرور خوش ٿيندا.

توهانجو پنهن
گمنام ڪوي ۽ ليک
هريڪرشن 'ڪا

ضروري نوٽ: توهان سيني کي پڙهي خوشي ٿيندي، تہ هن کان پهر
بہ مُنهنجا ڪُجهہ ڪتاب ڇپجي چڪا آهن ۽ اُنهن مان ڪجهہ ڪاپي
مون وٽ موجود آهن. توهان مان ڪنهن کي گهرجي تہ گُهرائي سگهي

(١) 'گيتا جو پوِتر پيغام' سنڌي عربي ۾ ١٩٩٥ ۾ ڇپايل
(٢) 'پُشپانجلي' هندي ڪوتائون جون ٢٠٠٨ ۾ (ڪُجهہ ڪاپيون)
(٣) 'گيتا ڪا سار' هنديءَ ۾ آگسٽ ٢٠٠٩ ۾ (ڪُجهہ ڪاپيون)
(٤) 'تيري ياد ۾' هنديءَ ۾ نومبر ٢٠٠٩ ۾

'واهه پريو ! تنهنجي مايا'

(منهنجي زندگيءَ جي پهرين ڪويتا ١٩٤٧ ۾ لکيل)

واه پريو - تنهنجي مايا جو
ڪنهن آه - پار پاتو،
صِرف تِن - جِن تي ڪرپا تنهنجي
تِن ئي آه - توکي سڃاتو.
مان آيو هئس - سنڌ ۾
ملڻ پنهنجي - بيمار دوست کي،
پر تو نه ڏني - مُهلت اُن کي
جو هو ملي سگهي - ها مونکي.
آسانجي سنڌ ديش کي،
تو ڏِنو - ناپاڪ هٿن ۾،
مِلندي ئي آزادي - اُنهن ڪَيو
تنگ اُتي جي - هندن کي.
اِنڪري - نه سهي سگهيو
مُنهنجو دوست - اُنهن ڏُکن کي،
۽ ڪري الوداع- هِن دنيا کي
وڃي پهتو - پريو چرنن کي.
بس! مَيي آديش - مالڪ جو
'ڪان' واپس موٽي - هند آيو
تو ڪري پرارٿنا - ڏي مت مسلمانن کي
ٿئي هندن جو اُت - لايو سڃايو.

❖❖❖❖

ٻہ اکر

آسانجو بزرگ دوست، هڪ قداور شخصيت آهي، ساهتيہ ۾
هن جهڙا ماڻهو اڄ ڪلهہ بلڪل ٿورا آهن. هن عمر ۾ بہ قلم هلائيند
تو رهي. هيءُ ڪتاب 'ڦلواڙي' مون ئي ڪيس چيو هو تہ مان
ڇپائيندس ۽ هينئر هيءُ توهان جي هٿن ۾ آهي. توهان پاڻ ئي
آمين ٿيو تہ هيءُ ڪيترو سٺو ليک آهي.

آشا آهي تہ آئيندهہ بہ قلم هلائيندو رهندو ۽ سائين در پرارٿنا
آهي تہ وڏي عمر ۽ سٺي تندرستي بخشيس.

آنند آهوجا

آمبر ڪرافٽ،
آمبيڊڪر روڊ،
ڪار، ممبئي-٥٢.
٢٠١٠-٠٨-٢٥

’ڏکہ - سُکہ‘

چاڻان ٿو اَدل - مان ڀي
ڏُک سُکہ آهي - ڪرمن جو ڦل،
رهندو آيو آه - اُن ڪان آجو
بني بشر - ڪوونچت.
سُکہ ۾ سؤ سو - صديون گذارڻ
آهي ڪيڏو نہ آسان اَدا،
پر ڏک جي هرهڪ - گهڙي گذارڻ
آهي مُشڪل - هُجي شاه يا گدا.
ڏک ۾ سَکي - رهيٿو منش اُهو
يا ڳن سان مليو جنهن کي - سنگ سنتن جو،
بس! ’ڪان‘ کي بہ - اِها ئي آس آهي
ڪندو مَهر سائين- ڇڏيندو ڏکڙن کي لاهي.

❖❖❖❖

’پاڻ کان سان واقفيت‘

(هيءَ ڪويتا مون سنڌي گلشن ۾ ۱۹٦٦ ۾ هڪ ليکڪ
’ٽائيم نٿو ملي‘ سان گڏ لکي موڪلي هئي)

يارو اَچو ڪرايان
توهان کي پنهنجي واقفيت،
ڇو تہ اَهڙي ملي آهي
گلشن کان آسانکي داعوت.
تصوير مُنهنجي آهي
بُلڪل توهانجي اَهڙيان،
جي ڏيو توهان اِجازت،
تہ ڪُجهہ وڌيڪ عرض ڪريان.
تعليم منهنجي آهي فقط
ٻارهن انگريزي ۽ ست سنڌي،
پر ايندي اَٺم ٿوڙي
سنسڪرت، گرمکي ۽ پڻ هندي.
لکڻ جو شونق تہ گهڻو آهي
پر ”ٽائيم ئي نٿو ملي،“
ڇو تہ وقت وَڃي ٿو گذري
گهڻو پيٽ جي بِلي.
ڏي ڪا مت سُني سائين
لڳائي چِت کي چرنن ۾،
وَڃي شل جان هيءَ گذري
پڻ ڪُجهہ چڱن ڪَمن ۾.
بس! اِهائي آرزو،
توهانجي ’ڪان‘ جي آهي،
ڪندو ڪا مَهر سچو سائين،
ڇڏيندو ’انتظار‘ کي لاهي.

❖❖❖❖

’سَتِ پوڄن آهي - سَچو پوڄڻ‘

سَتِ پوڄن - ڪائڻ آهي
سَچو پريوءَ کي پوڄڻ،
مِلي تو جو - اُنجي اِڇا سان
ڪائجي لائي چِتِ ءَ من.
هجي پلي پوءِ اُهو
ڪتو يا ڪارو،
پر رکجي ڪڌهن - کين کي
اُن جي سواد سان لاڙو.
زباني سواد سان - اَتو
پائي - مطلب ڪهڙو؟
ڪائو رپ يا سيرو،
پيٽ اَندر ٿيندو - سڀ هڪ جهڙو.
هاڻي اَچو تہ - ڪَريون
ٿوڙي - ڪاڏي تي اُپٽار،
ڇو تہ سَتِ پوڄن سان
ٿئي تو - سَتِ ويچار.
سَتِ ويچار سان - پڻ
ٿِئي تو - سَيت ڪرم،
’ڪان‘ پڪاري - پيارا!
اِهو ئي آهي - سَتِ ڌرم.

❖❖❖❖

’ پريو ! تنهنجي مَهما اَپرمپار‘
(ڀڄن)

ٽل، پريوا تنهنجي مَهما - اَپرمپار
کوئي پائي سگهي - نا پار........
ا. سُک ۾ سڀ ٽا - خوشيون ملهائين،
ڏک ۾ روئي روٺي - هنجون هارين،
پر جيڪو ہنهي کي - هڪ ڪري ڄاڻي
تنهنجو بيڙو پار.......
٢. ڪوئي چوي ڪارو - ڪوئي چوي گورو
ڪو رگهو نندن - گوڪل جو ڇورو،
پر مان تہ چوان - توکي نند ڪشورو
گاين جو رکپال........
٣. تيرٿ تپ جپ - سڀ چڱا ساڌن،
پر سڀ کان سُٺو آهي - مَن جو مانڌان،
’ڪان‘ چوي تون - ڳولهہ اَندر ۾
ڄاڻي - ڄاڻٺهار......
پريوا تنهنجي مهما - اَپرمپار
ڪوئي پائي سگهي - نا پار......

❖❖❖❖

’رڪشا - پنڌن‘

واه واه - اَڄ آهي
ڏينهن سڀاڳو،
پيٽ پاءِ ڪي
هڏندي ڏاڍو؛
تِلڪ ڏيئي اُن ڪي
پوءِ منائي ڪارائيندي،
۽ پڻ پنهنجي - من جا
مطلب - پورا پائيندي.
هِن ڏينهن جي - اوچ مهما
آ جڳہ جڳہ - ڳاتي،
محبوبا - سڪندر جي
هُئي رَکڙي - پوروءَ کي پاتي
اُن رکڙيءَ جي - شان هُئو
سِڪندر کي تہ - بچايو،
۽ پوروءَ - اُنجي خاطر هُئو
پاڻ کي - بندي بنايو.
هِن ڪچي - ڌاڳي جي اَندر
بيحد - شڪتي آهي.
هڏل - جيڪو بہ هِن
هنڌن ۾ آهي،
هڏندڙ کي - هر مشڪل کان
اُن جو فرض - بچائي،
چاهي ’ڪان‘ پوءِ پنهنجي
هو ڇو نہ - جان وڃائي

❖❖❖❖

'جيون جي - سچائي'

١. هوني - پَرِبل آهي
کنهن جو وَس - نڪو هلي،
اُنجو ڏک - ڏکُ نڪو ٿئي
جنهن کي گرو هٿ ڏيئي جهلي.
٢. ڏک ڏيهيءَ جو - ڌرم آهي
کنهن کي اَڄ - کنهن کي سڀاڻي،
پر اُن جو ڏکُ بہ - سک آهي
جنهن کي - ستگروءَ جي پناہ.
٣. جي جيئڻ چاهين - جڳ ۾،
تہ کر - تن کي ڪُشادو،
هِن مَن جي - چوڻ تي
کر نہ - من کي ماندو؛
'کان' کونهي - واندو
جي سهين - ٿوڙو صَبر سان.
٤. هو چَون - تون مَرَ چوُ،
کرمن کي - تون قابو،
ويري پنهنجي - مَن کي،
کر صَبر سان نابود؛
تہ پوءِ لَهين - ياقوت
'کان' چوي - هِن جڳت ۾.

❖❖❖❖

’اوڌر - هڪ اَوگڻ‘

(سيل ٽئڪس آفيس ۾ ويٺي ويٺي)

چوندا آهن - اوڌر مُحبت جي ڪَئنچي آهي،
چا اِهو ڪو - ڪوڙ آهي؟
آزمائڻو آتو - آزمائي ڏسو
پر اِهو سورنهن آنہ - سچ آهي.
اوڌر ڏيئي - پڇتائڻ کان
نہ ڏيئي پڇتائڻ - بهتر آهي،
ڏيئي اوڌر - هڪ دک سهڻ کان
پوءِ سوَّ دک سهڻ بدتر آهي.
هاڻي چوي جو - ’ڪان‘ تو
ڇڏيو توڙي - ڏنڏي جي لالچ کي،
يلي مال پيو هُجي - گُدامن ۾
پر ياد رکجو - اوڌر جي حالت کي.

❖❖❖❖

’گرو - شرڌا‘
(ڏوهيڙا)

١. گرو چرنن جي - اوٽ سان
سڀ ڏک - ٿيا دور،
’ڪان‘ چت رکہ - شري چرنن ۾
رهي نہ ڪنهن - ٻي اور؛
تنهنجي گرو - لهندو پرگهور
جيون جي - هر مشڪل ۾.
٢. گرو چرنن - جي شرڌا ۾
آه وڏي - شڪتي،
اُن جهڙي - سنسار ۾
ناهي ڪا ٻي - ڀڳتي؛
هيءَ آهي اُها - يُڪتي ’ڪان‘
جنهنجو ساني - نا سنسار ۾.
٣. چاهين - آنيو ڪري ڏس؟
او! مُنهنجا پيارا !
جيون جي - هر مشڪل ۾’ڪان‘ ؛
هو ڪندو - وارا نيارا ؛
سمجھہ - تون سياڻا
رک پريت - گرو چرنن سان.

❖❖❖❖

’جُهوءَ جي - شام‘

(هيءَ ڪويتا منهنجي ’سنڌيت‘- لکنؤ ۾ ۱۹۷۹ ۾ ڇپي هئي)

هوءَ جُهو جي شام ٻه - ٽي شام هئي،
سچ پڇو ته - عجيب شام هئي.
سمنڊ جي ڪناري جو - هئو خوبصورت نظارو،
جتي رکي رکي وَهيو ٿي - پاڻي گهوگهٽ وارو.
اُتي جي آليءَ واري هئو - خوب مَن کي موهيو،
پنڌ ڪندي ڪندي رهيو ٿي - جڻ مَن ڪويو ڪويو.
هلندي هلندي ڳالهين ۾ - پهتاسون جڏهن ڪناري،
اِئين لڳو ٿي آسانکي - ڇڏيو آه ڪنهن پاڻي ٻرن ۾ هاري.
قدرت جي ڪائنات جو - هئو بيشڪ عجب نظارو،
ڏيري ڏيري لهڻ سورج جو - هئو من کي موهڻ وارو.
لڳو ٿي وچڻ اُن جو - هاڻي ڪجهه اُتاولو،
شايد معشوق سان ملڻ لاءِ - ٿي پيو هئو بانولو.
پوءِ ويناسين پينگهن ۾ - ۽ لوڏياسين خوب لوڏا،
موجود هئا اُتي ڪُجهه - ٽلون ۽ پڻ ٽوڏا.
ڪانڻ پيئڻ ڪان پوءِ ڪئيسون - واپس وَرڻ جي تياري،
ڪيئن وِسرندي ’ڪان‘ کي؟ اُها شام جهوءَ واري.

❖❖❖❖

’صبر ۾ سهڻ - ڪو آسان ڪم ناهي‘

صَبر ۾ سَهڻ - ڪو آسان ڪم ناهي،
مڃان ٿو مان اُن کي - بيشڪ مشڪل آهي،
چوڻ ۽ ڪرڻ ۾ - جيئَن وڏو فرق آهي،
چوڻ آهي سولو - پر ڪرڻ ڪٺن آهي.
سهن شڪتي بہ سچ - هڪ ساڌنا آهي
ڏيٺي پوندي اُن ۾ - قرباني آهي،
پر اِن حقيقت کان - ڪو ورلي واقف آهي
ڄاڻي جو اُن کي - سوئي گرمکہ آهي.
ڪرين ٿو جي - ٻئي کي خوش
پوءِ سهڻو پوي - توکي ڇاهي ڏُکہ،
سَچ پُڇين تہ - اِن ريت ئي
تو ڪيو آهي - مالڪ کي خوش.
هاڻي اِنهيءَ رازکي مَنوا!
جي توکي - ڄاڻڻ جي چاهہ،
تہ چوي جيڪو ٿو - ’ڪان‘ توکي
اُن کي هردم - من ۾ هنداءِ،
پوءِ چوندي - بيشڪ تون پي
تہ صَبر ۾ سَهڻ - بلڪل آسان آهي.

❖❖❖❖

چڙهي اُتي - پوءِ لانچ ۾،
سمنڊ جو سئر - ڪيوسين.
هڪ چانڊوڪيءَ - رات جو
ڪيوسون - جُهوءَ جي پارڪ ڏي پرستان،
هيون طرح طرح جون - چينگهون اُتي
پڻ سئنڊل ۽ جهاز وارو مڪان.
جمع شامر جو - وچي ڏٺوسين
مَڪان - جوتي وارو،
وسرندو ڪيئن؟ ’ڪان‘ ڪي
آهڙو سئر نيارو.

❖❖❖❖

’بمبئيءَ جو - سَئَر‘

مِلي داوعت هُئي شادي جي
وَڃي ڪيوسين بمبئيءَ جو سئر،
ڪري ملاقات - مِٽن مائٽن سان
پڇيوسين هِڪ ٻِئي کان شِب خير.
شاديءَ جي پارٽي - هُئي تاج ۾
جتي جو شان - هُئو اوچو،
موُجود هُئا جي - ماڻهون اُتي،
تِن جو ڳاٽ ٻہ - هُئو اوچو
ٻئي ڏينهن وَري - وَڃي ڪَئيسون
هڪ رنگين - پارٽي اَٽينڊ،
هُئو ڇا تہ حَسين - نظارو اُتي جو
ڇيائون ٽي هي آهي - سَن اَئنڊ سئنڊ.
وَري هاليڊي اِن ۾ - هئي رکي ويئي،
مُنڊي جي - رسَم اَدائي.
اُتي جي - خوبصورتي هُئي،
جڻ قدرت - پاڻ ٺاهي.
تنهن کان پوءِ - وٺي هارن کي،
ڪناري جُهوءَ جي - وياسين،
چڙهي اُتي - گهوڙن ۽ اُٺ گاڏين ۾
ٽئڪسيءَ ۾ - واپس وَرياسين.
ڪري ديدار - ميوزم جو
پوءِ آپولو - بندر آياسون،

پوءِ وَڃي - ڏٺوسين
جَليانوالا باغ،
۽ پڻ اُتي - پَسياسون،
گولين وارا - ڪارا داغ.
اُن بعد - وَڃي گهمياسون
دُرگا ماتا جو - مَندر،
مورتون جي - اُتي هيون
لڳيون دل کي - تمام سُندر.
اُتي جي بَناوت - جو هُئو
بيشڪ - خوبصورت نظارو،
ڏسڻ سان جنهن کي - ٿي پيو
من اَسانجو - ٺنڊو ٺارو.
هاڻي اَسان - اَچي ڪَئي
واپس - ورڻ جي تياري،
خريداري - ٿوڙي ڪري
ڪئي سون - رِڪشا مٿان سواري.
ايتري ۾ اچيان - اَچي وَئي
هڪ تمام - اوچي چاڙهي،
سڀ لهي پيا - رِڪشا مان
پر لٿي نہ - هڪ سَواري.
شرير اُن - سَواريءَ جو
هُئو ڪُجهہ - اَڏڪ ڀاري،
تنهن ڪري پئدل هلڻ - اُن لاءِ
هئي ذرا - ڏُشواري.

'اَمرتسر جو - سَئِر'

(بياس کان - اَمرتسر)

صُبح سوير - اُٿي ڪري،
وَڃي ويناسين سَت سنگ ۾،
ڪري درشن - پرساد وٺي،
وڃي چڙياسون بس ۾.
ٺيڪ هڪ بَجي - وَڃي اُتي پهتاسون
ڪاٿي پوڄن دابي ۾ - پنهنجو پيٽ ڀريوسون
تنهن کان پوءِ - ڪئيسون
سوني مَندر - ڏسڻ جي تياري،
سندرتا جنهن جي - اَسان جي
دل کي لڳي - هُئي پياري.
بناوت اُتي جي - هُيو
خُوب من کي - لُڀايو،
لڳو ٿي اِئين - اَسان کي
جڻ ڀڳوان - خود هو بنايو.
سَروَر مان - جيئَن ٿي
ورتي سون جو - اؤنچلي،
پي ڍڪُ - پاڻيءَ جو
دل کي ملي - گهڻي تسلي.
اُتي الڳ - هڪ هُئي
مورتن واري - گئلري،
تصويرون اُتي - رکيل هيون
وير جيڪي - وِيا مَري.

’چنڊيگڙھ جو - سَئر‘

صُبح سويري - بياس چڙي
آياسون - چنڊيگڙھ ۾،
لھي بس مان - ڏھين بجي
رُڪياسين راڌا سوامي لاج ۾.
ھٿ منھن ڌوئي - ڪَپڙا بدلي
کيوسون - روٽي لاءِ پرستان،
کائي روٽي ڍاپي - مان
پوءِ اَچي ڪيوسين - وِشرام.
شام جو ٽوئرسٽ - بس ۾
مڪَئي سون - گھمڻ جي تياري،
پھرين ڏٺوسين - آرٽ گئلري
شويا ھئي - جنھن جي نياري.
پوءِ ڏسي - گانڌي ميوزم
وَڃي ويٺاسون - جھيل ڪناري،
ڏسي نظارو - قدرت جو،
ڇڏيوسين - دُنيا کي وِساري.
اُن بعد - وَڃي ڏٺوسين
پٿرن وارو - گارڊن،
مورتون اُتي - پٿرن مان ٺھيل
لڳيون ٿي - بلڪل ماڊرن.
پيگل ٽٽل - شيشن مان،
ٺھيل ھيون - اُتي مورتون،

اُن رِڪشا وينل - واريءَ تي
رحم سندس - گهوٽ کي آيو،
ڏِڪو ڏيئي - رِڪشا کي
تنهن پنهنجو پٽني ڏرم نڀايو.
اِن طرح سان - ’ڪان‘
سو ڪيوسون - پورو،
واپس وَرياسون - بياس
۽ آچي وَسايوسين - ڏيرو.

❖❖❖❖

’هي پرپيو! - ڇا ٿيندو؟‘

(اِنڪم ٽئڪس آفيس ۾ ويني ويني)

هي پرپيو! ڇا ٿيندو؟
تنهنجي ڀارت - ديش جو حال،
اَميرن جو آهي - جتي بول بالا
۽ هرهند اُنهن جو - جلوو جَلال.
وِچولي ڏر جي لاءِ - آه مصيبت
۽ غريب تي پيا آهن - مالا مال،
ڇو تہ اُنهن وَٽ - آهي ئي ڇا؟
جو لٽيندو ڪوئي - مائيءَ جو لال
پر وَڏن ماڻهن جا - ڪم وَڏا،
۽ هر هند اُنهن جي - ڀهچ ڀاري،
ڀوي ڪم ڪِتي بہ - اُنهن جو
پاڻيهي ٿي وَڃي - ڀوءِ واري.
پر وچولي درجي کي - ڪير ڀڇي؟
بس! هر ڪو تو - اُنهن کي ڏڪي،
ڀوءِ ڀلا ڪيئن؟ وڏن اڳتي
تنهن ڪري ويچارا - آهن ڀُٽتي.
شل نہ ڀوين - ڪَنهن آفيس ۾ ڪم
سمجهو نڪتو - اُنهن جو دم،
ڀهرين ڏين - چپراسي کي ڏڪتا
تڏهن مِلين - آفيسر سان ملڻ
هاڻي تون ئي ٻڌاءِ - ڇا ٿيندو ڀڳوان!
جت آهي ماڻهن جو اَهڙو حال
ڀارت وَڃي ٿي - غرق ٿيندي
’ڪان‘ اَچي تون - لَهہ سنڀال.

❖❖❖❖

سينگاريل - اُتي هيون
طرح طرح جون - صورتون.
ڪُتا، ٻِلا ۽ اُٺ گھوڙا
۽ ڀڻ هٿئا- اُتي هاٿي.
طرح طرح جا - پکي پَسون
ڏسي جن کي دل ٿي - اَسانجي مدماتي.
اُن باغ جي - رونق جو
بيان ڪرڻ - نہ آهي وَس ۾،
مُشڪل ڇڏي - اُن باغ کي
’ڪان‘ - اَچي چڙياسين بس ۾.

❖❖❖❖

’محنت ئي - زندگي‘

محنت ئي - زندگيءَ جو
بلڪل سچو - سينگار آهي،
پوءِ ڀلا - مورک مَنا،
توکي محنت کان - ڇو اِنڪار آهي؟
محنت بنان - هيءَ زندگي
لڳندي آهي - بلڪل اُن طرح،
جيئن حَسين - حلووي ۾
وِڌي هجي - لوڻ ڪَٽي ڪنهن.
مَحنت ڪري - ايمانداري سان،
ڪر سڀ ڪجهه - پريوءَ کي اَرپڻ،
چِت رکہ سدا - پريو چرڻن ۾
ڇو تہ ڪرم آهي - مَن جو درپڻ.
ڌرم سان ڪَجي - جو ڪرم
سائي آهي - سَچي بندگي،
سچ چوي ٿو - ’ڪان‘
تہ محنت ئي آهي - زندگي.

❖❖❖❖

’آگيا پالڻ - سُک پائڻ‘

وڏن جي آگيا - پالن ڪرڻ سان
اِنسان سچو - سُک پائي ٿو،
پر اِن حقيقت کي - سَچ پَچ
ڪو وِرلي شخص - ڄاڻي ٿو.
هالان ڪِ آگيا جو - پالن ڪرڻ
ڪو آسان - ڪم ناهي،
سَچ پڇو تہ اُهو - مکڻ جون
شيخون پَچائڻ - وانگر آهي.
جيئَن سون - ڪوري ۾ پچڻ سان
بيشڪ - نکرندو آهي،
هوندو آهي جو - کوٽ اُن ۾
اُهو سڀ - نکرندو آهي.
اَلف بي - سکڻ کان پوءِ ئي
تہ بي - اي ٽيٽو پوندو آهي.
تڏهن وَجي ڪو - ڊاڪٽر اِنجنيئر
يا ڪوئي پروفيسر - بڻبو آهي.
جي چاهه اَٿئي - سَچي سُک جي،
تہ سِکہ - پاڻ کي مارڻ،
۽ ڪڏهن نہ ڀُلائج - ’ڪان‘ تون
وڏن جي آگيا - کي پالڻ.

❖❖❖❖

’وِياڪُلتا‘

جڏهن اِنسان - ٻُڌي ٿو،
اوچتي ڪا - بُري خبر،
مَن چوي - بَس جلد ڪر،
هلي لهہ - اُتي جي خبر.
اُتاولي ٿي - وَڃي وَڃي
۽ من چوي ٿو - بار بار.
پهچڻ جي - مونکي جلدي آهي،
چاهي سوُ جا - لڳن چار.
پر موڙ هل مَن - سَمجهي نٿو،
هيءُ جيڪو آهي - ڪري ٿو ڪرتار،
جنهن رَچي - هيءُ رچنا
آهہ سڀ ڪُجهہ - ڄاڻڻهار.
پهچائيندو - پنهنجي نيم سان،
ڇو تہ هو آهي - سڀ جو هِتڪار،
اَسين سڀ - ٻالڪ اُنجا
هو آهي - پتا پروردگار.
تنهن ڪري ’ڪان‘ - ڇڏي وِياڪلتا
۽ وَٺِ اوٽ - تون اُن جي،
هو ڪَندو - ٻيڙي پار
تنهنجي ۽ ٻِئي سڀ جي.

❖❖❖❖

’اَڄڪلهہ- صَبر ڪٿي؟‘

اَڄ ڪلهہ - صَبر جي اَسان ۾
ڪُجهہ - ڪوتاهي آهي،
چاهيون جيڪو - سُپاڻ ٿئي،
پريو هيئنر ئي - ڇڏي لاهي،
پاڻ پلي - اَڄ جو ڪم
سُپاڻي ئي - ڇو نہ ڪريون،
ڇَئون تہ - جيئٽو سال آهي
پوءِ ڇو - جلدي ڪريون؟
گاڏي يا سِنيما تي -
پهچون ليٽ - اَسان پَلي،
پر اُهي - هلڻ ۾ دير ڪن
تہ مُرجهائجي وَڃي - دل جي ڪلي،
ڇا اَهڙي - بيصبري بہ
ڪا اَسان کي - سُهٽي لڳي؟
ٿيٽو آهي - سو ٿيندو اَوَس
پوءِ هيئنر يا ٿوڙو اَڳي.
بس! ٿوڙوئي - صَبر ۾
جيڪر اَسان - سهڻ سِگهون،
’ڪان‘ ڪاميابي - قدمن ۾،
پري ايندي - وَڏيون وِڪون.

❖❖❖❖

'اَنت- سُهلي'

سي بيشڪ - وَڏ ڀاڳي
تِن جي - اَنت سُهلي،
ڪٿي وِيا - جهان مان
جِن مِٺي - ٻولي ٻولي.
جو آيو آهه - جڳہ ۾
هِڪ ڏينهن - هلڻو پوندو،
ڪاش! ڪو سوچي - ڳالهہ اِها
هوُ ڪنهن کي - ڏُکہ نہ ڏيندو.
وَرتڻ - هن سنسار ۾
آهي هر هڪ جو - ڌرم،
نندي وَڏي کي - پيار ڏجي
۽ ڪَندو رَهجي - پنهنجو ڪرم
مَحنت کان - نہ آر ڪَجي.
چاهي کهڙو بہ - ڪجي ڌنڌو
ڏسي پرائي - ماڙيءَ کي
نہ رکجي مَن کي - ماندو.
نہ ڀُلجي - ڀڳوان کي
جنهن هِن - دُنيا ۾ آندو،
مَڃجن سَدا - شڪرانا اُن جا
جڏهن ٿئين - ڪم کان واندو.
بس! اِن ريت - اوا! 'ڪان'
ڪَج پنهنجي - اَنتِ سُهلي
پوءِ پڪ ڄاڻج - پيارا!
تنهنجو سائين - ٿيندو ٻيلي.

’ڇِپَ جو سواد‘

ڪاڏو جيڪو - ڪائون ٿا،
آهي صِرف - جيئڻ لاءِ،
پوءِ ڇو - ڪرين ٿو ٿوڙو،
فقط ڇِپَ جي - سواد لاءِ.
ڪائون پلي - ڪهڙا اَسين
اوچا اوچا - طعام،
پر سوچڻ آهي - ضروري
اُن ڪائڻ جو - اَنجام
ڏنو وَجي - تہ ڪيترا
جيئن ٿا - صِرف ڪائڻ لاءِ،
پر جيئڻ - اُنهن جو سڦلو
ڪائين جيڪي - جيئڻ ڪاڻ.
پوءِ ڇو نہ - ’ڪائون‘ڪان‘
سڀ ڪُجھہ - ڇَپي ڇيٿي،
جيئن جيون - هن سنسار ۾
سکہ خئر سان - بيتي.

❖❖❖❖

’توکي - غرور ڇا جو؟‘

مورک ٻُڌاءِ - مونکي؟
توکي غرور ڇا جو؟
پاڻيءَ جو - بُلبلو آنهه
توکي غرور ڇا جو؟.........

١. پل ۾ - مِٽجي ويندي
ڪنهن کي - خبر نہ پوندي،
آخر ۾ - خاڪ ٿيندي
توکي غرور ڇا جو؟
پاڻيءَ جو بلبلو آنهه - توکي غرور ڇا جو؟.........

٢. آيا ڪيئي - سڪندر
موٌلا مَسيح - قلندر،
اَڄ نام - اُنهن جو
توکي غرور ڇا جو؟
پاڻيءَ جو بلبلو آنهه - توکي غرور ڇا جو؟.........

٣. هي محل ءِ هي ماڙيون
توسان نہ - سنگہ هلنديون،
وَٽِ نام جو - سَهارو
جو ساٿ تنهنجو- ڏيندو
پاڻيءَ جو بلبلو آنهه - توکي غرور ڇا جو؟.........

٤. ٻڌ ’ڪان‘ جي - ڪَهاڻي
راجا هُجي - يا راڻي،
وَلي سَتگر ڪان - مَنتر
بيڙو پار - تنهنجو ٿيندو،
پاڻيءَ جو بلبلو آنهه - توکي غرور ڇا جو؟.........

’جو آيو - سو هلندو‘

آيو جو - سنسار ۾
هڪ ڏينهن - ضرور هلندو،
راجا هجي - يا رنڪ
هتڙي ڪوئي - نہ رهندو.
رَهندو هتي - اگر ڪُجهہ
نالو مِٺو - نام جو،
جنهن نہ جپيو - اُن کي
جيئڻ اَجايو - اُن جو.
ڪَندو رهجي - ڪرم سٺا
پر نہ - مالڪ کي ڀُلجي،
اَچڻ ٿيو - سنسار ۾
مهربانيءَ سان - جنهن جي.
ياد رکج - ’ڪاڻ‘ تون
هيءُ وقت جي - نڪري وِيو،
ڪهڙي خبر - پوءِ توکي؟
ڪهڙو جنم؟ - مِلي پيو.

❖❖❖❖

’جِن ڪَئي وَڃان وَڃان -
سي رهي رهندا ڪيترو؟‘

قانون اِهو - قدرت جو
وَقت سِر - هر ڪم ٿيندو،
تنهنجي مُنهنجي - چوَڻ سان
ڪڏهن نہ - پورو ٿيندو.
جي ٿئي ڪم - مرضيءَ سان
ڪير پڇندو؟ ڀڳوان کي،
ڳالهہ هيءَ - بُلڪل سچي
آهي خبر - ساري جهان کي
وَقت جڏهن - اَچي وَڃي
ڪم ضرور - پورو ٿيندو،
ڪَرين فِڪر - ڇا لاءِ تون؟
تون مَڃ چوڻ - اِهو مُنهنجو.
اَڄ نہ تہ سڀاڻ - ٿيندو
’ڪان‘ ڪرين - فِڪر ڇو ايترو؟
جِن ڪئي - وَڃان وَڃان
سي رهي رهندا - ڪيترو؟

❖❖❖❖

’مالڪ ! - ڏجانءِ مَتِ‘

مالڪ ڏجانءِ - مَتِ ذري
تون ڪا - مونکي آهڙي،
رَهان خوش - سدا مان
حالت هجي - چاهي جهَڙي.
چو تہ - تون ئي آهين
سيني جو - رَکپال،
تون ڄاڻين ٿو - سڀ ڪيِ
۽ پڻ مُنهنجي - دِل جو حال.
اَڏير مُنهنجي - من کي
اَچي - ڌيرج ڀَڏاءِ،
مُنهنجي - هر حال ۾
مالڪ تِجانءِ - سهاءِ.
اَڏمن کي بہ - تو سدا
آهي - پار لڳايو،
هاڻي اَچي ڪَڇ - ’ڪان‘ جو
پريوا تون - لايو سَجايو.

❖❖❖❖

’ڏُکہ سُکہ - ڪرمن جو ڦل ‘

سُکہ ڏُکہ - هِن سنسار ۾
آهي پنهنجي - ڪرمن جو ڦل،
ايندو ويندو - نيم سان
آزمائي ڏس - تون چاهي پَل.
پريوا ڇا نٿو - ڪري سگهي؟
جو تہ هوُ آهي - شڪتيمان،
مالڪ تنهنجي - ڀڳتن جو
هردم رکي ٿو - مان.
بس! ڪندو رهہ - تون پرارٿنا
رکي هر وقت - هُنجو ڌيان،
ڪَٽي تنهنجا - ڏکڙا
هو رکندو - من کي شانت.
ڏي ستگر - سِين کي شڪتي
ءَ من کي ملي - آٿت،
’ڪان‘ ڪڏهن نہ - ڀُلجاءِ
پيو ڳائج گڻ - هُنجا نِتِ.

❖❖❖❖

’جيڪي ڪريتو مالڪ - اُنم ڀلائي آهي‘

جيڪي ڪريتو - مالڪ
اُن ۾ - ڀلائي آهي،
پر اُنجي - ڪَرٽي ڪي
ڪو وِرلو - تو ساراهي.
هر هڪ - هن سنسار ۾
تو تُرت - ڦل چاهي،
ڪم ڀلي - ڪَنِ ڪُڏا
پرَ ڦل - سُنو تو چاهي.
ڏيڻ مالڪ جي - نام تي
چون - ڇُٽو ناهي،
جڏهين اَچين مُصيبت - مٿن تي
تو پرِيوءَ در - گِڙگِڙائي
پنهنجن ڪُڏن - ڪَرمن لاءِ
تو بار بار - بخشائي،
هاٿي چوي جو - ’ڪان‘ تو
بُڌ پيارا! - چِت لائي.
نيڪي ڪر - کوه ۾ وجهه
تنهنجو بيڙو - پار آهه،
جيڪي ڪريتو - مالڪ
اُن ۾ ڀلائي - آهي.

’رکڙيءَ جو - سنديش‘

ڏينهن - اَڄوڪو
آهي سڀاڳو،
پيءُ ياءُ کي
ٻڌندي ڏاڍو.
ٻڌي رَکڙي - اُنکي
پوءِ مَنائي - ڪارائيندي.
۽ منگل - ڪامنا جي،
سدا - دعا منائيندي.
جُڳ جُڳ - جيئي.
مُنهنجو - منڙو ياءُ،
نہ لڳي - ڪيس
ڪو بہ - تتل واءُ.
ڪري پرارٿنا - پريوءَ در
هوءَ هر هر - خوش ٿيندي،
چاهي - نظرن کان ’ڪان‘
ٻري چو نہ - هوءَ هوندي.

❖❖❖❖

’پريم جو ناتو- اوچو ناتو‘

پريم جو ناتو - دُنيا ۾
سڀ کان اوچو - ناتو،
پر اِنهيءَ - ڳالهہ کي
ڪنهن وِرلي - آهہ ڄاتو.
جنهن سمجهيو - اِن سچ کي
اُن آهہ - پريو کي سُڃاتو،
سَچ پڇين - تہ يار
نہ اِن ۾ آهہ - ڪو گهاٽو.
تڏهن تہ - ڪنجي نام ۾
’ڪان‘ بہ آهہ - ڦاٽو،
جو تہ جنهن - پيار کي ڄاتو
سمجهو اُن - پريوءَ کي پاتو.

❖❖❖❖

'ڪَويتا - مُنهنجي ڏُک سکہ جي ساٿي'

ڪَويتا کي - ميانٺو مُنهنجي
ڏُک سُکہ جي - ساٿي آهي،
ڪير مڃيندو - اُنکي
پر اِها - حقيقت آهي.
جيڪي وَهي واپري - گهر ۾
يا هِتي هُتي - پيو ٿيندو،
اُن مان نهي - ڪويتا مُنهنجي
جيڪو دل کي - ڇُهندو.
ڪَويءَ جو - آنداز اِهو
ڇا هرهڪ - سگهندو ڄاڻي؟
ڇئي نہ سگهي - جو زبان سان
اُن تي لکي ڇڏي - ڪهاڻي.
بس! قلم کي سَمجهو - 'ڪان' جو
آهي مِدمست - هاٿي،
اَڪيلائيءَ جي وِندر - ڪَويتا
مُنهنجي ڏُکہ سُکہ جي - ساٿي.

❖❖❖❖

’پاڻ - سُڃاڻ‘

بندا غرور - ڇا جو؟
تون پنھنجو - پاڻ سُڃاڻ،
زندگيءَ جي - سچائيءَ کان
تون آھين - اڻڄاڻ.
سنسار ۾ - ڇو آئين؟
خبر - توکي آھي؟
پوءِ ڇو؟ - اِن ڳالھ کي،
تون وينو آھين - ڀُلائي.
لکين جوڻين - پوڄڻ بعد
ھيءُ مانُڪ - جَنم مِليو آھي،
هِن سُنھري - موقعي کي،
تون ھٿن مان - نہ وِڃاءِ.
وَٺي اوٽ - ستِ پرش جي
پنھنجي - آتما کي جڳاءِ،
اِن طرح - جيون ۾ تنھنجي
نہ رھندي ڪا - ھاءِ ھاءِ.
جيڪي مِلي - راھ راضي
اُن کي پريوءِ جو - ڀاڻو ڄاڻ،
ڪَندو رھہ- ڪرم ’ڪان‘
تون پنھنجو پاڻ - سُڃاڻ.

❖❖❖❖

’سائين ڏي - مَتِ ذري‘

آهي آرزو - مالڪ در
مونکي ڏي - مَتِ ذري،
هاڻي ته - هِتڙي آهيان
پر اَچان نه - مؤر وَري.
تنهنجي آسري - تي ئي
جيئڻ مُنهنجو - سَهنجو آهي،
تون ڪان سواءِ - پِريو هِتي
ڪو مُنهنجو - وَجود ناهي.
جي سهارو - تنهنجو مالڪ
نه مونکي - مِلي وَڃي ها،
نه ڄاڻي - هيءُ ’ڪان‘
ڪِٿي - پهچي وَڃي ها؟
هاڻ ٻڌ - مُنهنجي وينتي
تون سڀ جو - سهارو آهين،
هر حال ۾ - خوش رهان مان،
اَهڙي مَتِ ڏجانءِ - سچا سائين.

❖❖❖❖

’پرارٿنا‘

آهہ پرارٿنا - پريوءَ در
چاهي آسان کي - ڏُک ڏي،
پر ساٿ ڏي - سَهن شڪتي
پنهنجي - پاند جَهلي.
گذري وَڃي - هي زندگيءَ
جيئن پهرين - گذري آهہ،
ڪانهي آسرو - ’ڪان‘ ڪي
پريوا توکان - سواءِ.
تون ماتا - پتا بہ تون هي
تون آهين - پائيِ بَندو،
جي ڳٽيندي - اَوگڻن کي
تہ پائيندي - سدائيِ مَندو.
ڏيِ سُمت - سائين سڀ کي
تون سڀ جو - پالنهار
رکج پئج - پنهنجي داسِ جي،
جو تہ هيءُ بہ آهي - تنهنجو ٻار.

❖❖❖❖

’تون پنھنجي - ڪرڻي ڪر‘

تون پنھنجي - ڪرڻي ڪر
باقي ڇڏ - ھنجي حوالي،
اِھو ٻِرد تہ آھي - ھنجو
جيئاري يا مار ڈالي.
جي ويھي - ويچارين
تہ ڪٿر - ڪنھن ۾ ناھي،
ڪنھن ۾ ھڪ - ڪنھن ۾ ٻہ
پر عيب - سڀ ۾ آھي.
بي عيب - بادشاھہ
صِرف - مالڪ آھي،
بندو تہ آھہ - بئيمان
عيبن ڀريو - پيو آھي،
ھاڻي چوي جو - ’ڪان‘ تو
تون ڏِس - سوچ ويچاري،
تو ۾ ۽ مون ۾ - فرق ناھي
پيارا! ڏسج تون - مَن ماري.

❖❖❖❖

’چار ڏِن جي - زندگي‘

چئن ڏينهن جي - زندگيءَ لاءِ
مَنوا! ايڏو - موه ڇو؟
هيءُ تنهنجو - هي مُنهنجو
توکي - ايڏو روش ڇو؟
سوچيو آتيئي - دُنيا ۾
تون جيئندي - ڏينهن ڪيترا؟
پوءِ ايتري - ٿوڙي وقت لاءِ؟
ڇو ٿو ڪرين؟ جهيڙا جهڳڙا.
چوندا آهن - زال مُڙس
آهن هڪ گاڏيءَ جا - گهوڙا،
جي نہ هلندا - سات سات
تہ سهندا - جيون ۾ ڏکڙا.
نمرتا آهي - ڦل اُهو
جنهن چکيو - آهہ پاتو ڦل،
پريم ڪاڻ ۽ ڪاراءَ سڀ ڪي،
آزمائڻ چاهين - آزماءِ پَل.
غلطي هن - سنسار ۾
ڪنهن کان ٿيندي ناهي؟
پر ’ڪان‘ - جو معاف ڪري
اُن جو درجو - اوچو آهي.

❖❖❖❖

’اِنسان جي وَس - ڪُجهہ ناهي‘

ڪري ڪرائي - تو پرڀوا
منش جي وَس - ڪُجهہ ناهي
چاهي ڏکہ ڏي يا ڏي سکہ
جو ڪُجهہ هو - ٿو چاهي.
جڳہ جا ناتا - وَقتي ناتا
هِڪ هُنجو - سَچو ناتو،
جنهن لاتي - پريت مالڪ سان
اُن ڳالهہ کي - اُن آهي جاتو.
هاٿي چوي جو - ’ڪان‘ ٿو
اُن کي ڏِس - آزمائي،
ڪري ڪرائي - تو مالڪ
مانش جي وَس - ڪجهہ ناهي.
رہ راضي - هر حال ۾
سَمجهي مرضي - ڀڳوان جي،
اِن طرح - خوش رهي سگهبو
جي مڃين ڳالهہ - پنهنجي ’ڪان‘ جي.

❖❖❖❖

’پيار سان گُذري - سا ئي زندگي آهي‘

پيار سان - جا گُذري
سائي - زِندگي آهي،
مَن ۾ - وير رکڻ
صِرف - ناداني آهي.
سُنو ٿيندو - چئي ڏجي
جا تنهنجي - مَن ۾ آهي،
مَن ٿي ويندو - هلڪو
اِن ۾ ئي - آنند آهي.
اِنڪري چوي - جو ’ڪان‘ تو
پيارا! سوچ - چِت لائي،
پيار سان - جا گذري
سا ئي - زندگي آهي؛
اِها ڳالهہ آهي سَچي،
اِن ۾ شڪ - ناهي.

❖❖❖❖

’دُنيا جا ناتا - ڪوڙا ناتا‘

هِن دُنيا جا ناتا - ڪوڙا ناتا
هڪ پريم جو ناتو آهي - سچو ناتو،
وَڏ ڀاڳي اُهي - سدا چوائن
جِن اِن سچ کي - آه سُڃاتو.
ڪندو رهج - ڪم دُنيا جا
نہ وِسارج - يار جي ياري،
بَدِقسمتِ اُهي - چوائن ٿا
جِن نہ ڪئي - ڪان‘ تياري
بَندي جي وس - ڪُجهہ ڀي ناهي،
جيئن هو چاهي - ٿو يار هلائي،
بس! اِنہ ئي - ڀلائي آهي
رکج اِن کي - تون چِت ۾ هنڊائي.

❖❖❖❖

’جيڪي ڪري - سو واھ واھ‘

(ڏوهيڙا)

١. توڙي هلين - تڪڙو
ء وڏائيندو رهجي - وِڪ،
پر لِکيو جو - نصيب ۾
ملندو ڪيئن - ’ڪان‘ چوي

٢. پلي حيلا - هلائجن
ڪَندو رَهجي - ڪرم،
پر دکہ سکہ کي - سهڻ ’ڪان‘
آهي وڏو ئي - ڌرم.

٣. اِهو سورهن آنہ - سچ آهي
رکو هئين سان - هنڌاءِ،
ڪان‘ ڪري جو - ڪرتار تيندو
اُن ۾ لاڀ - اَسانجو آه.

٤. بس! ڀروسا - سڀ ڦٽا ڪري
جو مالڪ کي - اَپنايون
اِهو اَٽل وِشواس - ’ڪان‘ جو
هوُ بخشيندو - سڀ منڊايون.

❖❖❖❖

’ڏُکہ ظاهر ڪَرڻ سان - ڏُکہ نٿو گھٽجي‘

ڏُکہ کي ظاهر - ڪَرڻ سان
ڏُکہ - نٿو گھٽجي،
پر ٻُڌڻ واري کي - بيشڪ
اُهو ضرور - ڏُکي ڪري
اِنڪري چوي جو - ’ڪان‘ تو
اُنتي ڏرجانءِ - ڏِيان،
جي رکندي - وِشواس تون
تنهنجي پلي ڪَندو - ڀڳوان.
سُکہ ڏُک کي - جي ڄاڻندي
پرساد - پريوءِ جو مان،
اَڄ بيشڪ - ڏُکي آهين
ڪندو سڀاڻي تنهنجو - ڪلياڻ.

❖❖❖❖

’ڪَرمن جو - ليکو‘

ڪَرمن جو ليکو - ڀوڳڻ ضرور آهي،
ڀڃي ڇُڏڻ اُن کان - ڏاڍو مشڪل آهي.
بهتر ٿيندو - ڪَجي پرارٿنا
مالڪ ڏي - تون شڪتي،
هر حال ۾ - اَسين خوش رهون
نہ ڀُلجون - تنهنجي ڀڳتي.
هيءَ ڄاڻي - ڄاڻٽهار مالڪ
هن لڪ کان - تون ئي لنگهائج
’ڪان‘ جي - چِت کي پرپوا
تون پنهنجي - چرنن ۾ لڳائج.

❖❖❖❖

’اَندر جو - آواز‘

(هيءَ ڪوتا ”تُم سنڌي ڪنئُون هئہ“ ۾ سنڌي سميلن جي وقت
ڇپايل ڪتاب ۾ ٽن ٻولين ۾ ۱۹۹۹ ۾ تصوير سان ڇپي هئي)

هِن ڪَوتا کي پڙهندڙ - پيائر پينر
ڪجو ڪبول - مُنهنجي رام رام،
لکي اَتم - جيڪا سِڪ سان
نمان ڪوي آهيان - گمنام.
لکڻ جو شونق - مُنهنجو
اُن وقت - هئو جاڳيو،
جڏهن مِلي - اَسان کي آزادي
پر سنڌ کي - اَسان هئو تياڳيو.
توهان مان ڪِن کي - ياد هوندو
اُهو دردناڪ - نظارو
بِنان پَرمَٽِ - لَڏڻ مُشڪل
هو گاڏين تي - مارامارو.
مُشڪل سان - عِزت بچائي
اَچي پهتاسين - هِند ۾،
پاءُ پاءُ ڪان - وِڇڙي ويو
ناچاڻي - ڪَنهن ڪُنڊ ۾.
چاهي مُشڪل؟ نہ تي سگهي
جتي ڪري مَحنت - آدمي،
خوشي اَتم - هاڻ کُلي ويو
يو پيءَ ۾ بہ - اَسانجو اَڪادمي.
آهي پرارٿنا - هاڻي ’ڪان‘ جي
ڏي جُوانن کي - سُٺي مَتِ،
لڳندا رهن - سدا ميلا
اَسان سنڌين جا - جِت ڪِٿ.

❖❖❖❖

’هيءُ به - گذري ويندو‘

اِهو بلڪل - سَچ آهي،
جو اَڄ آهي - سياٽي نہ هوندو،
پر جڏهن - سياٽي ايندي،
نئون سورج - نظر ايندو.
اِنڪري چيو - سياڻن آهي
اَڄ آسانجو - آه ضرور،
ڇا ٿيندو - سياٽي
ڪالهہ جي - ڪنهن کي خبر؟
پر اَڄ کي - ڇو وڃايون؟
وَقت - وَري مِلي نہ مِلي،
اِئين نہ ٿئي - سُياڻ سُياڻ ۾
جِسم وَڃي - مِٽيءَ ۾ ملي.
ڇو نہ آسين - خوش رهون
هر حال ۾ - جِتي مالڪ رکندو،
سَکہ ڏي يا - ’ڪان‘ ڏُکہ
سوچيون - هيءُ به گذري ويندو.

❖❖❖❖

’ڪَرم جو ليکو‘

ڪري آيا آهيون - جو ڪرم
حساب تہ - ڏيڻو پوندو،
بِنان حساب - سنسار ۾
ڪوئي ڇُٽي - نہ سگھندو.
سنو ڏيندو - ڪِلي ڪري
پوڳيون - پنهنجي ڪرم کي،
سُرخرو ٿي - مُنهن مَٿي ڪري
پار ڪريون - اُن دک کي.
اِن طرح - مالڪ اَسان تي
رحم جي نظر - ضرور رکندو،
’ڪان‘ ڪلندي - خوشيءَ سان
وَڃي منزل - تي پهچندو.

*****

’اَڄ ڏُکہ آهي - سڀاڻ سُکہ بہ ڏيندو‘

خوش رهو - هر حال ۾
جنهن ۾ - مالڪ رکي،
اَڄ جي آهي - ڏُکہ ڪٽي
سُڀاڻي سُکہ بہ - ضرور ڏيندو.
سَچ پُڇين تہ - ڏُکہ ئي آهي،
آزمائش - اَسانجي بندن جي
نہ تہ ڪير پُڇندو؟ مالڪ کي
سَمجهي سکہ کي ڦل - پَنهنجي ڪَرڻيءَ جي.
آهي پرارٿنا - هاڻي ’ڪان‘ جي
مالڪ ڏي مِتَ - سُني سَمجهڻ جي،
چو تہ ڏُکہ سُکہ - ٻئي آهن،
صِرف ڦل - پَنهنجي ڪرڻيءَ جي.

❖❖❖❖

'سَدا - تنهنجي ياد رهي'

مالڪا - مَهر ڪري
ڏجانءِ آسان کي - شڪتي
جئن اُتندي وِهندي - سُمهندي جاڳندي
نہ ڀلجون - تنهنجي ڀڳتي.
رَکين تون - جنهن حال ۾
آسين سدا - خوش رهون،
سَهندا رهون - صَبر ۾،
هردم توکي - ياد ڪيون،
ڏجاءِ طاقت مونکي - سَهڻ جي
اِها 'ڪان' جي - آس،
رکجانءِ چِت - چَرنن ۾
مونکي جاڻي - پنهنجو داس.

❖❖❖❖

’هنجي ڪرتيءَ ۾ - ڀلائي آهي‘

جيڪو ڪري ٿو - مالڪ
اُن ۾ - ڀلائي آهي،
پر هيءَ - مورک مِنَ
بيڪار ٿو ڪري - هاءِ هاءِ.
سَچ تہ - هِيءَ آهي سڀ
پنهنجي ڪَيل - ڪَرمن جو ڦل،
پر اَسين ٿا - سَمجهون اُن کي،
مالڪ جو ڪَيل - وَٺل.
ڪاش! توڙو - سَمجهون آسان
ءِ چِت ۾ - سَڀ هندايون،
تہ شايد - سمجهي سگهون
پنهنجون ڪيل - مندايون.
آهي پرارٿنا - هاڻ ’ڪان‘ جي
ڏي مالڪ - ڪا سُٺي مَتِ،
سَهندا رهون - صَبر ۾،
جيڪي ڪريٿو - .هو نِتِ.

❖❖❖❖

’تون - سنڌي ڇو آهين؟‘

(هيءَ ڪوِتا مون سنڌي اڪادميءَ جي سيڪريٽريءَ سرل گيا پرني جي سنڌس ڇپايل ڪتاب جي جواب ۾ ١٩٩٩ ۾ لکي هئي)

تون سنڌي - ڇو آهين؟
هئو سرل - پڇيو سوال
هاڻي توهان - ياڻر ٻڌو
جو ’ڪان‘ تو - ڏئي جواب.
اِنڪري آسان - سنڌي آهيون،
ڇو تہ سنڌ ۾ - آسين ڄاواسين،
پي پاڻي - سنڌوءَ جو
سنڌ جو اَن - کاڌوسين.
بيشڪ هِند ۾ - اَچي ڪري،
ڪجهہ پوءِ بہ - ڄاوا هوندا،
پر سنڌيءَ جي - ٻج کي
هو ڪيئن؟ ناڪاريندا.
ڪيئن وِساريون - ماتر ڀوميءَ کي؟
ءَ پنهنجي مٺڙي ٻولي،
جيجل ڏني جيڪا - پينگهي ۾،
سنڌيءِ ۾ - مٺڙي لولي.
اِهو ئي ڪارڻ آهي - بس!
جيڪو ’ڪان‘ ڇڏيو - ٻڌائي،
هاڻي جواب ڏي - تون ڀاءُ سرل
ڇا توکي - شڪ آهي؟

❖❖❖❖

’ڪَوِتا - مُنهنجي آتما جو آواز‘

مُنهنجي ڪوِتا - ڇا آهي؟
بس! اِئين ئي - توهان سمجهو،
اِهو ڪُجهہ - ٻيو نہ آهي
پر منهنجي آتما جو - آواز سمجهو.
جڏهن ڪڏهن - گهر ۾ يا ٻاهر
ڪُجهہ گهٽنا - گهٽجي وَڃي،
۽ مُنهنجي آتما کي - ڇُهي وَڃي
اُن تي ٻاڻيهي ٻاڻ - ڪوِتا ٺهي وَڃي.
موقعو - ڪجي شاديءَ يا جنم ڏينهن جو
يا ڪڏهن ڪنهن - پنهنجي جي لَڏڻ جو،
تڏهنِ - اُمنگہ ۾ ٻرجي
قلم مَجبور ڪري - ’ڪان‘ کي لکڻ جو.
يا ڪڏهن مَن - ڪنهن کي ڪُجهہ چوڻ چاهي
پر سِڌي مُنهن - اُن کي نہ چئي پائي،
اِن حالت ۾ - مُنهنجي ڪوِتا
ٺهي وڃي ٿي گاهي بگاهي.
توڙي ۾ - اِئين ڪري سَمجهو
ڪوِتا هي ’ڪان‘ جو - اُهو ساز آهي،
جنهن تارن تي - ڇيڙيل
هيءُ مُنهنجي آتما جو -آواز آهي.

❖❖❖❖

’جيڪي ڪرائي - تو مالڪ‘

جيڪي ڪرائي - تو مالڪ!
سوئي آسين - ڪريون ٿا،
پر ھنجي - ڪَرٽي ۾
پنھنجو پلو - نہ سمجھون ٿا.
ڪري ڏس - ڪوشش ڪيتري؟
پر ٿيندو سو - جو ھو چاھي،
ڇو تہ ھن - بندي جي
ڪُجھہ بہ - وَس ۾ ناھي.
آھہ آراڌنا - مالڪ در
ھر حال ۾ - خوش رکي،
نہ صِرف - ھن ’ڪان‘ کي،
پر توھان - سڀني پاٺڪن کي.

❖❖❖❖

ڇپائيندڙ : آنند آھوجا
پتو : ا، ’امبر ڪرافٽ‘ ٣١٥، ڊاڪٽر امبيڊڪر رو
کار، ممبئي - ٤٠٠٠٥٢. فون : 022-26481464

ڇپيندڙ : راجو جادواڻي
’راجو پرنٽرس‘ اسٽيشن روڊ، اُلھاسنگر - ٣٠٠١ ٤٢١
موبائيل : 9320170599

’ڦلواڙيءَ جا ڳل ڦل‘

اَڌ صديءَ کان اً - مالڪ هُئو،
مُنهنجي من ۾ - ڪوِتا جو ٻج پوکيو،
آهستي آهستي - مون اُن ٻج کي،
پريو ڪرپا سان - تن من سان آه سينچيو،

هاڻي تہ وڏو - باغ ٿهي ويو
جنهن الڳہ الڳہ - ڳُلن جو باغيچو،
۽ جنهن اُن ۾ - لڳي ويو آهي،
طرح طرح جي - ڳلن جو غُنچو.

سوچيم پنهنجي - اُنهن ڳُلن جي
سنڌي پائرن کي بہ - خوشبوءِ ونائجي،
چو تہ چوندي - ڪُجھ عمدا ڳل،
هڪ ڦلواڙيءَ کي - ناهجي.

آهي آشا هاڻي - توهانجي ’ڪان‘ جي
هيءَ ڦلواڙي - پسند پوندي،
۽ اِن طرح - مُنهنجي قلم کي،
اَڄان بہ وڌيڪ - هِمت مِلندي.

هريڪرشن ’ڪان‘